

Kanon Svetog Pisma i apokrifi

„Kanon“ je grčka reč, a znači mera, norma, standard. Kanon Svetog Pisma je božanski autoritet, božanski standard, apsolutni standard za spasenje ili osuđenje. 2. [Timoteju 3:16-17](#); [Otkrivenje 22:18-19](#). Hristova Crkva, izuzev jednog ogranka, uvek je verovala da Sveto Pismo sačinjava šezdeset i šest knjiga: trideset i devet knjiga Staroga Zaveta i dvadeset i sedam knjiga Novog Zaveta. Godine 1545. Rimokatolička crkva je prihvatila takozvane apokrifne knjige i zvanično ih uključila u kanon Svetog Pisma. Treba reći da apokrifne knjige nikada ne mogu da uđu u kanon, u standard Svetog Pisma. (Kasnije u ovm kontekstu je objašnjenje zašto ne mogu). Zašto je potreban kanon? Vernicima je potrebno Božije otkrivenje da bi prepoznali Božiji plan, da bi znali Božiju volju za svoj život. Potrebno je da znamo ispravan način pristupa i molitve Bogu, kako da živimo pošteno pred Bogom i kako da budemo spašeni. Takvo otkrivenje i tako znađe dolazi nam samo kroz Sveto Pismo. Jedinu apsolutnu reč, s potpunim autoritetom za naš život, može nam dati samo Bog. I ta nam reč dolazi kroz Sveto Pismo. Sve drugo (vizije, proročanstva, ljudske tradicije) treba proveravati i videti da li se slažu s Biblijom.

1. Kanon Starog Zaveta

Jedan od kriterijuma kojima se određivalo koje knjige su od Boga, a koje nisu je inspiracija ili nadahnuće 2. [Petrova 1:21](#). Treba spomenuti svedočanstvo jevrejskog istoričara Josifa Flavija, koji je bio savremenika apostola Pavla: „Kod nas nije slučaj da imamo veliki broj knjiga koje se ne slažu, ili se suprotstavljaju jedna drugoj. Imamo ih samo dvadeset i dve, koje sadrže istoriju svih vremena, knjige u koje se s pravom verovalo. Od ovih, pet su Mojsijeve, koje sadrže zakone i najranije tradicije od stvaranja sveta do Mojsijeve smrti. Posle Mojsija do vladanja cara Artakserksa, persijskog cara, proroci koji su sledili Mojsija napisali su istoriju događaja koja se pojavila u njihovo vreme, ukupno trinaest knjiga. Ostale četiri dokumenta sadrže pesme Bogu i praktične pouke ljudima. Od vremena Artakserksa (430 godine pre Hrista) svaki događaj je zapisan, ali novi zapisi nisu smatrani vrednim da se prime poput ovih pre njih, zato što više nije bilo proroka. Naš stav prema proročkim pismima vidi se u tome što, niko nije pokušao ni da doda, ni da oduzme ili promeni jedno slovo, iako je veliki period vremena (500 godina) do sada prošao. Svakom Jevrejину je urođeno da ove knjige smatra Božijim zapovestima, da ih drži, i ako je potrebno, da umre za njih.“ U dvadeset dve knjige koje istoričar Flavije spominje spadaju u stvari svih trideset i devet knjiga koje imamo u našem Starom Zavetu. Na primer knjige: Isus Navin, Sudije i Ruta kod Flavija prikazuju se kao jedna; ili naših dvanaest „malih“ proroka kod Flavija se računa kao jedna knjiga. Gospod Isus Hrist je priznao ceo kanon jevrejske Biblije. U Evanđelju po [Luki 1:50-51](#). Gospod kaže: „Od Aveljeve krvi do krvi Zaharije“. Smrt Zaharije zapisana je u 2. [Dnevnika 24:20-21](#). Raspored knjiga jevrejskog kanona drugačiji je od rasporeda knjiga našega Starog Zaveta. Jevrejski kanon sadrži dvaeset i četiri knjige.

U ovih dvadeset i četiri uključeno je svih trideset i devet knjiga našega Starog Zaveta. Gore je već spomenuto da su dvanaest „malih“ proroka računali kao jedna knjiga. Slično tome 1. i 2. Samuelova u jevrejskom kanonu računa se kao jedna knjiga 1. i 2. [Carevima i 1. i 2. Dnevnika isto tako](#). Kao što je rečeno, jevrejski kanon uključuje svih trideset i devet knjiga našega Starog Zaveta, s tim što se raspored knjiga jevrejskog kanona završava Drugom knjigom Dnevnika. Tako je Gospod Isus u Evanđelju po [Luki 11:50-51](#) priznao ceo kanon, od Avelja do Zaharije. Za Gospoda Isusa Hrista kakon Starog Zaveta jesu ovih trideset i devet knjiga koje se nalaze u celini naše Biblije. Važno je reći, da Gospod Isus Hrist nije u kanon uključio ni jednu apokrifnu knjigu, iako su postojale u to vreme, a

sadrže dosta zapisa o drugim mučenicima. Oko 90 godina posle Hrista održan je sabor u Jamniji, velikom rabinskom sedištu posle razaranja jerusalema. Jamnijski sabor je potvrdio starozavetni kanon ali bez apokrifalnih knjiga. S obzirom da je Gospod isus hrist rekao da je spasenje došlo od Judeja [Jovan 4:22](#), to smo i mi dužni da prihvatimo jevrejske odluke o spasonosnom Pismu.

2. Kanon Novog Zaveta

Napisan je do 96. godine i koristio se u prvim vekovima Crkve, ali je zvanično proglašen tek u 4. veku. Rani crkveni oci već u drugom veku izjavljuju svoju veru u kanon Novog Zaveta. Kliment iz Rima, Justin, Polikarp, Tatijan, Ignatije stalno citiraju novozavetne knjige. Prva Crkva je bez rezerve prihvatila autoritet Gospoda našega Isusa Hrista i Njegovih apostola i za vreme svojih službi prvi hrišćani su čitali svih dvadeset sedam knjiga Novog Zaveta, koje su smatrali isto tako nadahnutim kao i knjige Starog Zaveta. Bilo je pokušaja da se i u novozavetni kanon ubace knjige koje su suprotne apostolskom učenju. Ali je se lako uočilo da te knjige ne ispunjavaju kriterijum za kanon. Najvažniji kriterijum za novozavetni kanon je da su knjige napisali Hristovi apostoli i njihovi najbliži saradnici inspirisani i vođeni Svetim Duhom.

a. Objašnjenje za vanbiblijske citate u Novom Zavetu

U [Delima 17:33](#) je citat koji potiče iz trećeg veka pre Hrista od Aratusa, koji je živio u Kilikiji. U [Titu 1:12](#) je citat kritskog pesnika Epimenida koji je preuveličavao radi većeg efekta. U [1. Korinćanima 15:33](#) je citat od Menandera. Apostol Pavle je citirao neznabožačke pesnike, ali nije smatrao njihove knjige kao Bogom nadahnete. Pavle je koristio citate iz tih knjiga samo kao ilustracije za svoje proroke. Njegov primer nam govori da možemo naučiti istinu, čak i od neznabožačkih pesnika, koji su isto tako ljudska bića, stvoreni po obličiju Božijemu. Možemo da učimo i od ljudi koji nisu hrišćani, ako se njihovo učenje ne suprotstavlja Božijoj Reči. Juda, brat Jakovljevi, u svojoj poslanici [14-15](#) navodi citat iz prve Enoheve knjige, koja nije u kanonu Starog zaveta. Međutim, sadržaj te knjige bio je dobro poznat u apostolsko doba. Iako se ovo proročanstvo nalazi u nekanoskoj Knjizi Enohevoj originalno proročanstvo je izgovorio biblijski Enoh [1. Mojsijeve 5:22-24](#); [Jevrejima 11:5](#) i bilo je kasnije prošireno i uključeno u Knjigu Enohovu. U devetom stihu svoje poslanice Juda aludira na citat iz pseudoepigrafske knjige Vaznesenje Mojsijevo. Ovo ne znači da je on smatrao ove apokrifne knjige nadahnutim, odnosno kanonskim knjigama, kao što su knjige Svetog Pisma. Apostoli su samo iskoristili nekanonske citate koji nisu suprotni otkrivenju Božijem.

3. Objašnjenje o predanju u Crkvi

Sveto predanje je ono otkrivenje Božije o veri i moralu, koje nije izloženo u Svetom Pismu. To otkrivenje apostolima usmeno je predato Crkvi. Prvih osam vekova istorije Crkve ovo usmeno predanje je delimično uneto i odluke crkvenih vasiljenskih i pomesnih sabora, ili je sačuvano u bogoslužju ili običajima Crkve. Vasiljenski sabori su skupovi predstavnika Crkve, sabranih, po mogućnosti, iz svih krajeva hrišćanskog sveta, da zajednički odlučuju o pitanjima vere. U istoriji Crkve bilo je od IV - VIII veka sedam Vasiljenskih sabora. Na prvom vasiljenskom saboru u Carigradu (381. godine) i na drugom vasiljenskom saboru u Carigradu (381. godine) crkva je sastavila i propisala kratke obrasce ispovedanja vere, koji su bili obavezni za sve hrišćane. To se naziva Simbol vere. Na trećem vasiljenskom saboru u Efesu (431. godine) doneta je odluka da je zauvek zabranjeno uvoditi kakav novi simbol, ili postojećem šta dodati ili oduzimati od njega.

Nikeo - Carigradski simbol vere glasi ovako:

„Verujem u jednoga Boga, Oca Svedržitelja, Tvorca neba i zemlje i svega vidljivog i nevidljivog. I u jednoga Gospoda Isusa Hrista, Sina Božijeg, Jedino rođenog od Oca rođenog pre svih vekova; svetlost od svetlosti, Boga istinitog, rođenog,

nestvorenog, jednodušnog sa Ocem, kroz koga je sve postalo.

Koji je radi nas ljudi i radi našeg spasenja sišao s nebesa, i ovaplotio se od Duha Svetoga i Marije device i postao čovek. I koji je raspet za nas u vreme Pontija Pilata, i stradao i sahranjen. I koji je vaskrsao u treći dan po Pismu. I koji se uzneo na nebesa i sedi s desne strane Oca.

I koji će opet doći sa slavom da sudi živima i mrtvima, i Njegovom carstvu neće biti kraja. I u Duha Svetog, Gospoda životvornog, koji od Oca ishodi, kome se sa Ocem i Sinom zajedno klanja, i zajedno se slavi, koji U jednu, svetu, vaskršensku i apostolsku crkvu.

Ispovedam jedno krštenje na oproštenje greha. Čekam vaskrsenje mrtvih. I život budućeg veka. Amin“.

Na kraju Evanđelje po Jovanu piše: „A ima mnogo čega drugog, što Isus učini, koje – kad bi se zapisalo jedno po jedno – mislim da napisane knjige ne bistale ni u sami svet“ [Jovan 21:25](#). U ovom stihu nije reč o predanjima, nego o svemu što je Isus učinio. U tim nenapisanim knjigama bila bi zapisana dela Gospoda Isusa u stvaranju sveta i svedočanstva miliona vernika, sve što je Gospod učinio u njihovom životu. U [Delima 17:11](#) piše da su vernici u Vereji bili plemenitiiji od onih u Solunu. Svaki dan su istraživali pismo da vide da li se usmeno predanje slaže sa Pismom. Mnogi tradicionalni vernici tvrde da predanja imaju isti autoritet kao i apostolsko učenje. Tu tvrdnju temelje na [2. Solunljanima 2:15](#). U to stihu reč reč je o usmenom podučavanju tj. o predanju samih apostola [Pavla, Petra i Jovana...](#), a ne o predanjima donetim više vekova posle apostola. Predanja iz vremena crkvenih otaca i sabora treba prihvatiti, ako su u skladu sa Svetim Pismom. Ako neka predanja crkvenih otaca i sabora nisu u skladu sa Svetim Pismom, zana se čemu se treba dati prvenstvo – Božijoj Reči. Na primer, brojčano velike crkve, na temelju svojih predanja, opravdavaju molitve upućene stvorenjima (devici Mariji, svecima, anđelima). To je usuprotnosti s onim što piše u Božijoj Reči. „...Klanjaj se Gospodu, Bogu svome i njemu jedino služi.“ Vidi: [Matej 4:10](#); [Dela ap. 10:25-26](#); [14:11, 14-15](#); [Otkrivenje 22:8-9](#); [1. Timotejeva 2:5](#); [Dela ap. 4:12](#); [1. Jovanova 2:1](#). treba razlikovati sveta predanja (koja se slažu sa Svetim Pismom) od ljudskih predanja. Evandeoski hrišćani ne pripadaju posebnu pažnju ljudskim predanjima [Marko 7:5-13](#); [Kološanima 2:8](#), ali predanja koja se slažu sa Novim Zavetom, valja održavati.

4. Apokrife

Apokrife su knjige (ukupno 14) koje ne spadaju u kanon Svetog Pisma. „Apokrif“ je grčka reč sastavljena od dve reči: 2 apo“ koja znači: udaljavanje od nečega, i reči „krifo“ koja znači: tajno, krišom, maglovito, lažno. Apokrifi su istorijske knjige koje su napisane po završetku kanona Starog Zaveta, za vreme 400 godina od Malahije do mateja. To su knjige korisne kao dokument, ali nikada nisu jednake kanoskim knjigama. Ove knjige je prihvatila Rimokatolička crkva, adonekle i pravoslavne crkve, tvrde da se apokrifi pojavljuju u većini starih prevoda Starog Zaveta (u prevodima osim masoretskog teksta). Međutim, ni aramejski targumi ni sirijski Pešita ne sadrže apokrife i ne citiraju ih. Jedini prevodi Starog Zaveta koji uključuju apokrifne knjige su grčka Septuaginta i prevodi koji se na njoj temelje. Septuaginta je prevedena u Aleksandriji, a Jevreji u Aleksandriji nisu priznavali apokrifne knjige kao kanonske. Istaknuti jevrejin iz Aleksandrije, po imenu Filon, kome je maternji jezik bio grčki, nikada nije citirao iz apokrifnih knjiga.

Jeronim, koji je preveo Vulgatu (prevod Biblije na latinskom), rekao je: „A što Crkva, dakle, čita knjige o Juditi, Tobiji, Makavejcima, ali ih ne prima kao kanonična pisma, ona isto tako čita ove dve knjige (Mudrost Solomunova i mudrost Isusa sina Ssirahova) za popravljjanje naroda, ali ne za autoritet da dokaže učenje vere“. Jeronim, u čijijoj Vugati se nalaze i apokrifi, rekao je da se apokrifne knjige nisu prihvatile kao jednake kanonu, nego samo kao poučne knjige. Atanasiје, koji je u doktrinama raspravama imao važniju ulogu čak i od Avgustina, odlučno je odbio da apokrifi paripadaju kanonu.

Kanon Svetog Pisma i apokrifi

Napisao Dobra vest

Važno: Evandeosko hrišćanstvo je izvorno hrišćanstvo i odbacuje tradicionalističke novotarije, koje su nastale više vekova posle Hrista. Apokrife su u velikoj suprotnosti kanonu Svetog Pisma. Oni uče da se treba moliti i žrtvovati za mrtve - 2. [Makavejcima 12:44-45](#), a u Evanđelju po [Jovanu 3:18 i 36](#) piše da je jedini uslov da neko bude spasen vera u sina Božijega, Gospoda Isusa Hrista. Nikakve molitve svih crkvi sveta ne mogu iz pakla da izvuku čoveka kada jednom ode tamo. Vidi [Ev. Luka 16:26](#).

Apokrifi opravdavaju samoubistvo - 2. [Makavejcima 14: 41-46](#). Mnogi za učenje o čistilištu koriste i 1. [Korinćanima 3:13](#). Ali u tome stihu piše da će vatra pročistiti grehe ljudske. U tom kontekstu govori se o službi misionara ili starešistva crkvi, takođe i o progonstvu, ali ništa o čistilištu posle smrti. Vidi [Luka 16:26](#) - Posle smrti nem a spasenja i prelaženja iz hada u raj). Gospod Isus je očistio naše grehe Svojom krvlju i dalje čišćenje vatrom nije potrebno 1. [Jovanova 1:7](#); [Jevrejima 1:3](#); [Rimljanima 6:10](#). Zato, apokrifne knjige nisu date Božijom inspiracijom i nisu deo kanona Svetog Pisma. Ne poseduju nikakav autoritet za Crkvu Božiju, i valja ih smatrati i koristiti samo kao i druge ljudske zapise.

Odgovara-Misionar: [Nikola Mijatov-Meister](#)